

KÚRIA

Kvk.II.37.394/2015/2.szám

A Kúria kérelmezőnek a Nemzeti Választási Bizottság 2015. április 8-i 67/2015. számú határozata ellen benyújtott bírósági felülvizsgálat folytán meghozott Kvk.II.37.345/2015/3. számú végzése elleni alkotmányjogi panasz elbírálása során keletkezett IV/1061/2015. számú alkotmánybírósági határozat alapján megindult nemperes eljárásban meghozta az alábbi

v é g z é s t:

A Kúria a Nemzeti Választási Bizottság 67/2015. számú határozatát helybenhagyja.

Kötelezi a kérelmezőt, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 10.000 (tízezer) forint eljárási illetéket.

A végzés ellen további jogorvoslatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

Egy magánszemély 2015. április 1-jén kifogást nyújtott be a Veszprém Megye 03. számú Országgyűlési Egyéni Választókerületi Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: OEVB). Ebben előadta, hogy a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 2.§ (1) bekezdés e) pontjára tekintettel a Fidesz Ajkai Szervezete a jogait nem jóhiszeműen és nem rendeltetésszerűen gyakorolta akkor, amikor a közösségi oldalán 2015. március 29-én megosztott „felperes nevebemutatkozik” címmel egy videót. A videó sérelmezett közlései szerint „A cég vezetői között ott ült felperes neve”; „felperes nevedolga az lett volna, hogy megakadályozza a katasztrófát, de ő semmit sem tett”. A kifogást tevő véleménye szerint a választók jogos érdekét sérti, hogy valótlan tényállítások jelennek meg egy jelöltről, ezek a közlések alkalmasak arra, hogy a közvéleményt, így a választókat negatívan befolyásolják, egyúttal sértik felperes neve jó hírnévhez való jogát, becsületét. Álláspontja szerint a videó a kifogásolt részében tényeket közöl és híresztel a jelöltről, nem pedig a Fidesz Ajkai Szervezetének a véleményét tartalmazza.

Rögzítette, hogy a sérelmezett közlés önkényes, mivel azt semmilyen adat vagy tény nem támasztja alá, és sérti a jelölt becsületét. A kifogástevő hivatkozott arra és bizonyította is, hogy a jelölt 2010. szeptember-októberben a katasztrófa okozójaként említett Zrt.

vezetőségének nem, hanem a felügyelő bizottságnak volt a tagja. A felügyelő bizottság ellenőrző tevékenységet végez, így még csak köznyelviileg sem lehet egy felügyelő bizottsági tagot a vezetőség körébe sorolni. Utalt a 2010. év októberében hatályos, a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvénynek (a továbbiakban: Gt.) a gazdasági társaság ügyvezetésére vonatkozó 21.§ (1)-(4) bekezdéseire, valamint a felügyelő bizottságról rendelkező 33.§ (1) bekezdésére.

Állította, hogy a jelölt semmit sem tudott tenni a tragédia elkerülése érdekében, a szórólapon tett közlés a jelölt büntetőjogi felelősségét veti fel. Hangsúlyozta, hogy az iszapkatasztrófával összefüggésben a büntetőeljárás tart, a jelölt büntetőjogi felelőssége az eljárásban nem merült fel.

Kérte, hogy az OEVB a kifogást érdemben vizsgálja meg, az abban foglaltaknak adjon helyt, állapítsa meg, hogy a Fidesz Ajkai Szervezete jogsértést követett el, a jogsértőt a további jogsértéstől tiltsa el, valamint a választási kampány szabályainak megsértése miatt szabjon ki bírságot.

Az OEVB 38/2015.(IV.02.) számú határozatában a kifogást elutasította. Megállapította, hogy a jelölt az iszapkatasztrófa idején a Zrt. felügyelő bizottságának tagja volt, és mint ilyen személy - a közfelfogás szerint - egy megítélés alá esik a társaság vezetőségi tagságával, figyelemmel arra is, hogy a felügyelő bizottságnak és tagjainak kötelezettségei közé tartozik minden, a vállalat működésével kapcsolatos anomália jelzése. Az OEVB köztudomású tényként kezelte, hogy a vállalat részéről senki sem tett semmit a tragédia elkerülése érdekében.

A kifogást tevő fellebbezése folytán eljáró Nemzeti Választási Bizottság (továbbiakban: NVB) a 67/2015. számú határozatában az OEVB 38/2015.(IV.02.) számú határozatát - az indokolás kiegészítésével - helybenhagyta.

Az NVB az ügy elbírálása során irányadónak tekintette az Alkotmánybíróságnak az 5/2015.(II.25.) AB határozatában kifejtett álláspontját. Annak releváns részeit kiemelve arra mutatott rá: A vizsgált megnyilvánulásra választási kampányban került sor. A választási kampány a közügyek szabad vitatásának egyik, a választójog szabályai körébe vont megnyilvánulása, amely nélkül a választópolgárok nem, vagy csak komoly nehézségek árán dönthetnék el, hogy kire szavazzanak. A közügyek szabad megvitatásához fontos társadalmi érdek fűződik. Választási kampányban tipikusan a közszereplők egymás közti kontextusában kell értelmezni és megítélni a véleménynyilvánítási szabadságot, illetve annak korlátait. Társadalmi érdek, hogy a kampányban nemcsak a közügyeket, hanem az egyes jelöltek alkalmasságát és a jelölő/támogató szervezet programját is megvitassák.

Az NVB vizsgálva az értékítélet, illetve a tényállítás közötti különbségtételt, kiemelte, hogy indokolt különbséget tenni az

értékitételek és a tényállítások védettsége között is, mert míg a vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen, addig a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt. Fontos szempontnak tartotta, hogy azok a közszereplők, akik nyíltan vállalhatnak közéleti-politikai szerepet, meg tudják magukat védeni az alaptalan megnyilvánulásokkal szemben a nyilvánosság előtt, hiszen erre minden lehetőség adott egy választási kampány során. A véleménynyilvánítás szabadsága tehát fokozottan érvényesül olyan értékitéletekkel kapcsolatban, amelyek a közügyekre vonatkozó vélemények ütközésében kapnak hangot, még akkor is, ha esetleg túlzóak és felfokozottak, netán képi (elvont) formában jelennek meg.

Figyelembe vette, hogy az Alkotmánybíróság szerint a közügyekre vonatkozó és a közéletben szerepet vállaló személyek és szervezetek tevékenységét érintő véleménynyilvánítás erősebb alkotmányos védelmet élvez, és így annak korlátozhatósága szűkebb körben nyerhet alkotmányos igazolást. Ennek megfelelően a közügyek vitatását érintő véleménysszabadság korlátozását előíró jogszabályokat megszorítóan szükséges értelmezni.

Mindezek alapján vonta le azt a következtetést - vizsgálva a jogorvoslat tárgyává tett kijelentések megjelenésének módját, körülményét, annak tárgyát, kontextusát, a közlés apropóját adó eseményt, valamint a közlés célját -, hogy a sérelmezett kijelentések a választói magatartás befolyásolására alkalmasak voltak, az időközi választással összefüggésben a jelölt korábbi tevékenységének értékelésére, kritizálására irányultak, egyben a személyével összefüggtek. A közlés lényege az volt, hogy készítőjének álláspontja, véleménye szerint az időközi választáson megszerezhető országgyűlési képviselői mandátum betöltésére a jelölt nem alkalmas. Az NVB szerint mivel a közlések az időközi választással összefüggésben tett megszólalások, a jelölt alkalmasságáról szóló megnyilvánulások voltak, ezáltal a közügyek szabad vitatásával állnak összefüggésben, a véleménynyilvánítás szabadsága nyújtotta és a fentiekben rögzített, részletezett szempontok alapján magasabb szintű védelmet élveznek. A videó kifogásolt tartalma az időközi országgyűlési képviselőválasztás jelöltjével, vagyis közszereplővel szembeni értékitéletet kifejező olyan bírálat, melyből a közlő az adott jelölt politikusi mivoltának alkalmatlanságára kívánja felhívni a választók figyelmét. Rámutatott még, hogy a véleménynyilvánítás körébe tartozó kijelentések, értékitételek tartalmának bizonyítására nincs törvényes lehetőség, az érintett jelölt élhet cáfolattal a kampány hátra lévő időszakában. A véleménynyilvánítás jogi felelősség megállapításának nem lehet alapja.

Az NVB egyetértett az OEVB határozatában kifejtett azon állásponttal, hogy a választópolgárok számára egy részvénytársaságnál betöltött felügyelőbizottsági tagság és a konkrét, vezetői tisztséget betöltő személyek köre nem különül el

élesen. Mindezek alapján megállapította, hogy a sérelmezett kijelentések – a határozatban foglalt részletes indokolás alapján – nem valósítják meg a Ve. 2.§ (1) bekezdés e) pontjában foglalt, a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás elvének sérelmét. Ennek az alapelvi rendelkezés sérelme – mutatott rá az NVB –, a Ve. keretein belül vizsgálándó, azon kívül eső, más jogszabály, így a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:45.§ (2) bekezdése sérelmének vizsgálata nem végezhető el.

A Ve. 2.§ (1) bekezdés a) pontja szerinti, a választás tisztaságának megóvása jogsértéssel kapcsolatban rögzítette, hogy a másodfokú eljárás nem teremt arra lehetőséget a fellebbezőnek, hogy a kifogásban nem szereplő, újabb jogszabálysértést jelöljön meg fellebbezésében, ezért e jogsértés vizsgálatát mellőzte.

A határozat ellen a kérelmező – közvetlen érintettségére hivatkozással – bírósági felülvizsgálat iránti kérelmet terjesztett elő, kérve a határozat megváltoztatásával a kifogásnak való helyt adást. Álláspontja szerint a Nemzeti Választási Bizottság határozata sérti a Ve. 2.§ (1) bekezdés a) és e) pontját, a 43.§-ának és a 46.§-ának közelebbről meg nem jelölt rendelkezéseit, a 225.§-át, az Alaptörvény IX. cikk (1), (4) bekezdéseit, II. cikkét, I. cikk (3) bekezdését. Téves az a megállapítás, hogy a kifogásolt videóban véleménynyilvánítás hangzott el és nem tényállítás. A jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás elvének előírásai mögött a jelölt jó hírnévhez és becsületéhez fűződő érdekének védelme áll. A Kúria egyik eseti döntésére hivatkozással kifejtette, hogy a véleménynyilvánítás akkor is jogsértő, ha minden ténybeli alapot nélkülözve önkényesen fejez ki elmarasztaló értékítéletet. Állította, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága kampányidőszakban sem lehet teljesen korlátlan. A jelölt becsületét, méltóságát sértő közlésre – ha az vélemény formájában is jelenik meg –, nem terjed ki a véleménynyilvánítási szabadság. A közlésnek nem egyes, kiragadott mondatait kell vizsgálni, hanem a közlést egészében kell értékelni. A közlés a jelölt felelősségét veti fel a környezeti katasztrófa bekövetkeztéért, a katasztrófa során bekövetkezett emberi életek elvesztéséért, ezért az öncélú és önkényes közlés, emiatt jogsértő. A közlés semmivel sincs alátámasztva, egyetlen tényből, a jelölt felügyelő bizottsági tagságából vezeti le a katasztrófa elkerülésében való negatív szerepére való következtetést és végső soron az alkalmatlanságára való utalást. Hangsúlyozta, hogy a kifogásolt közlés tényállítás, mégghozzá hamis tényállítás, amely nem áll alkotmányos védelem alatt. A közlés azzal, hogy emberi életek kioltásával járó katasztrófa bekövetkeztében a büntetőjogi felelősségét veti fel, súlyosan sérti az emberi méltóságát. Felügyelő bizottsági tagsága a közfelfogás szerint sem azonos a vezetőséggel, a cégvezetéssel, e tiszttségéből nem fakad automatikusan, hogy a katasztrófa elkerüléséért tehetett volna bármit is. Álláspontja szerint a Ve. 225.§-a folytán jogosult a

bírószági felülvizsgálat iránti kérelmében a Ve. 2.§ (1) bekezdés a) pontjának megsértésére is hivatkozni, ezért kérte e jogsértés elbírálását is.

A bírószági felülvizsgálat iránti kérelem alaptalan.

A kérelmező a bírószági felülvizsgálat iránti kérelmében hivatkozott a Ve. 43.§-ának és 46.§-ának megsértésére, de nem jelölte meg, hogy a fenti jogszabályhelyek melyik rendelkezését és milyen okból sérti az NVB határozata. A választási bizottság bizonyítási eljárására és a határozatának tartalmára vonatkozó rendelkezések megsértése az iratok tartalma alapján nem állapítható meg.

A kérelmező a bírószági felülvizsgálat iránti kérelmét két alapelvi sérelemre - a Ve. 2.§ (1) bekezdés a) és e) pontja - megsértésére alapította. A Kúria elsődlegesen arról foglalt állást, hogy a kérelmező jogosult volt-e a Ve. 225.§-ára hivatkozással újabb jogsértés, a Ve. 2.§ (1) bekezdés a) pontja megsértésének megjelölésére. A Ve. 225.§-a a fellebbezésben és a bírószági felülvizsgálati kérelemben új tényekre és bizonyítékokra való hivatkozást teszi lehetővé, ez azonban nem azonos azzal, hogy a kérelmező olyan jogsértésre hivatkozzon, amely nem volt a kifogás tartalma alapján a választási bizottság eljárásának tárgya, így arra vonatkozóan a választási bizottság határozata döntést sem tartalmaz. Az eljárást megindító kifogásban a kifogást tevő magánszemély csak a Ve. 2.§ (1) bekezdés e) pontjának megsértésére hivatkozott, a választási bizottság csak ezen alapelvi rendelkezés megsértését vizsgálta, ettől eltérő, újabb jogsértés vizsgálatára a másodfokú eljárásban sem kerülhetett sor, ahogy a bírószági felülvizsgálati eljárásban sem, ezért a Kúria a Ve. 2.§ (1) bekezdés a) pontjának megsértésére való hivatkozást érdemben nem vizsgálta.

A másik alapelvi rendelkezés kapcsán a Kúria a következőkre kíván rámutatni: A Ve. 2.§ (1) bekezdés e) pontja előírja, hogy a választási eljárás szabályainak alkalmazása során érvényre kell juttatni a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás elvét. A Kúria a Kvk.IV.37.488/2014/3. számú végzésében már kifejtette, hogy a választási kampány a véleménynyilvánítás szabadsága megnyilvánulási formája, és hangsúlyozta azt is, hogy kampányidőszakban különösen fontos a véleményszabadság érvényesülése. A Ve. nem tiltja a negatív kampány folytatását. Ami azt jelenti, hogy megengedett a konkurens jelölt képessége hiányosságainak, programhibáinak felsorolása, felnagyítása, karikírozása, a kampányt folytató előnyeinek hangsúlyozása mellett. Az ilyen irányú kampánytevékenységnek azonban gátat szabnak a Ve. alapelvei. A Kúria már több eseti döntésében rámutatott, hogy a rendeltetésszerű joggyakorlás a joggal való visszaélés törvényi tilalmát rögzítő polgári jogi szabályozásból kiindulva az egész jogrendszert átható követelmény. Azt jelenti, hogy a jogintézményekkel célhoz és tartalomhoz kötötten élhetnek

annak címzettjei. Csak az a joggyakorlás élvez törvényi védelmet és elismerést, amelyben a jogosultság formális előírásain túl annak valódi tartalma is felismerhető (Kvk.IV.37.359/2014/2., Kvk.I.37.394/2014/2.).

A véleménynyilvánítás szabadsága az Alaptörvényben és Ptk.-ban megfogalmazott emberi méltósághoz való joggal összeegyeztetve gyakorolható. Ebből a szempontból kell vizsgálni, hogy a kifogásolt videó az abban foglalt tartalommal a fenti jogot sérti-e.

A Kúria osztja az NVB határozatának ezzel kapcsolatban, az 5/2015.(II.25.) AB határozatának alapján kifejtett alapjogi értelmezését.

Az Alkotmánybíróság 1/2013. (I.7.) AB határozata indokolásának [93]-[94] bekezdése értelmében az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében elismert véleménynyilvánítási szabadság kiterjed a választási kampány során a jelöltek és a jelölő szervezetek által folytatott kampánytevékenységre. Ennek egyik eszköze kampánygyűléseken való felszólalás, vagy más, a gyülekezési törvény hatálya alá tartozó rendezvényen való részvétel és megnyilvánulás (beszéd tartása). A választási kampány a közügyek szabad vitatásának egyik, a választójog szabályai körébe vont megnyilvánulása. E nélkül a választópolgárok nem, vagy csak komoly nehézségek árán tudnák eldönteni, hogy kire szavazzanak. A választási kampány során tehát nemcsak egyszerűen a közügyeket vitatják meg az emberek, hanem tájékozódnak annak érdekében, hogy a szavazás napján megfontolt döntést tudjanak hozni.

Választási kampányban az egymással versengő jelöltek igyekeznek előnyt szerezni, s ennek elérése érdekében nyíltan és akár kendőzetlenül is megnyilvánulhatnak. Társadalmi érdek, hogy a kampányban nemcsak a közügyeket, hanem az egyes jelöltek alkalmasságát és a jelölő/támogató szervezet programját is megvitassák. Ez alkalmanként kemény verbális csatározásokat is jelenthet, de ez része a kampány során megvalósuló véleménynyilvánítási szabadságnak. Ha jogvitára kerül sor, a bíróságnak az Alaptörvény 28. cikkében foglaltak szerint kell eljárnia, vagyis úgy, hogy a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék.

Az Alaptörvény I. cikkének (3) és IX. cikkének (4) bekezdésére hivatkozással leszögezhető, hogy a kampánytevékenység során a jelöltek, jelölő szervezetek vagy közszereplők bírálatakor a véleménynyilvánítás szabadságának kiemelt védelme mellett is alkotmányos határt szab az emberi méltóság védelme. Az emberi méltóság védelme értelmezése kérdésében a Ptk. 2:44.§-ban foglaltakra is figyelemmel kell lenni.

A kampánytevékenység gyakorlásához való jog csak akkor számíthat törvényes védelemre, ha az nem irányul a jog rendeltetésével össze

nem egyeztethető célra, vagy nem sért más magasabb rendű jogi normát. Csak az a joggyakorlás élvez törvényi védelmet és elismerést - fejtette ki a Kúria a Kvk.IV.37.359/2014/2. és a Kvk.I.37.394/2014/2. számú végzéseiben -, amelyben a jogosultság formális előírásain túl annak valódi tartalma is felismerhető (összefoglalóan elsőként: 18/2008. (III. 12.) AB határozat). Ezért a rendeltetésszerű joggyakorlás sérelme több a jogsértés megállapíthatóságánál: abban felismerhetően meg kell nyilvánulnia annak a szándéknak, amely a formális jogkövetés mellett a jogintézményben rejlő tartalom kihasználására irányul.

A Kúria a Kvk.IV.37.488/2014/3. számú végzésében kifejtette, hogy a közszereplők kritizálhatósága a véleménynyilvánítási szabadság egyik értelmezési területe. Hazai és nemzetközi emberi jogi standardok szerint a politikai közszereplők vonatkozásában a kritika határai szélesebbek, mint más személyek esetében. Bár a becsület büntetőjogi védelmével összefüggésben került kidolgozásra, de általános tartalma szerint figyelembe veendő, hogy a véleménynyilvánítási szabadság által nyújtott oltalom szempontjából különbséget kell tenni tényállítás és értékítélet között.

A strasbourgi Emberi Jogok Európai Bírósága az 1986. július 8-án meghozott Lingens kontra Ausztria ügyben kifejtette, hogy különbséget kell tenni tények és értékítéletek között, mivel az előző meglete bizonyítható, az utóbbiaké lehetetlen. Erre alapozva az Alkotmánybíróság a 36/1994. (VI.24.) AB határozatban az értékítélet alkotmányos védelmének rögzítése mellett úgy vélekedett, hogy nem áll a véleménynyilvánítás védelme alatt a közszereplő becsületének csorbítására alkalmas hamis tényállítás, híresztelés, illetve ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezés használata, ha a tényt állító, híresztelő, illetve ilyen tényre közvetlenül utaló személy tudta, hogy a közlése lényegét tekintve valótlan vagy azért nem tudott annak valótlanságáról, mert a hivatása vagy foglalkozása alapján (pl. újságíró) a reá irányadó szabályok szerinti figyelmet, körültekintést elmulasztotta. A Kúria polgári ítéltetése személyiségi jogi perekben is követi az értékítélet és tényállítás közötti különbségtételt (Pf.IV.25.270/2002/8.;Pfv.IV.21.185/2011/6.;Pfv.IV.20.292/2013/5.).

A Kúria Kvk.IV.37.429/2010/6. és Kvk.III.37.211/2006/3. számú végzései szerint a Ve. 2.§ (1) bekezdés e) pontjában meghatározott választási alapelv sérelme akkor állapítható meg, ha a választásban érintett résztvevők a választással kapcsolatos jogaikat - ezek között a kampánytevékenység folytatásának jogát - oly módon gyakorolják, hogy egyes tények elhallgatásával, vagy elferdítésével megkísérlik a választókat megtéveszteni, és ezáltal politikai ellenfeleik választási esélyeit csökkenteni (tényállítás), míg a Kvk.III.37.211/2006/3 és Kvk.III.37.107/2008/2. számú végzések szerint értékítélet kifejezésével a választási alapelvek sérelme nem

valósítható meg, még akkor sem, ha az adott megnyilvánulás éles megfogalmazást tartalmaz.

A konkrét közlés körülményeinek, tárgyának és céljának figyelembevételével az Alkotmánybíróság IV/1061/2015. számú határozatában azt állapította meg, hogy a választási kampány során közzétett videó és annak közlései egyértelműen a véleménynyilvánítás szabadságának fokozott védelmét élvező közügyek szabad vitatásának fogalmi körébe tartoznak. A kifogással érintett politikai szervezet városi szervezete politikai véleményként tette közzé a videót, választási kampány során, ezért a közlés alkotmányos védelem alatt áll.

A Kúriát az Alkotmánybíróság döntése az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 39.§ (1) bekezdése értelmében köti, attól még egyet nem értés esetén sem térhet el. A IV/1061/2015. AB határozat értelmében tehát a kifogással támadott videó véleménynyilvánításnak minősült, így annak közlése nem sértette meg a Ve. 2.§ (1) bekezdés e) pontját.

Mindezekre tekintettel a Kúria az NVB 67/2015. számú határozatát a Ve. 231.§ (5) bekezdése a) pontja alapján helybenhagyta.

A kérelmező az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 43.§ (7) bekezdése által meghatározott, az illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt eljárási illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján köteles az államnak megfizetni.

A Kúria határozata ellen a Ve. 232.§ (5) bekezdése a további jogorvoslatot kizárja.

Budapest, 2015. április 22.

Dr. Buzinkay Zoltán sk. a tanács elnöke, Dr. Márton Gizella sk. előadó bíró, Dr. Tóth Kincső sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő